

Posudek na diplomovou práci Karla Vlčka

Kondžaku monogatari jako jeden z pramenů japonské literární tradice

Diplomová práce Karla Vlčka je kritickou studií, v níž se autor zabývá částí povídek ze sbírky *Kondžaku monogatari* (dále jen KM), kterou správně charakterizuje jako sbírku povídek majících původ „v tradičních lidových příbězích [...] a v anekdotách“ (s. 7). Práce je rozdělena na tři hlavní části nazvané I. Úvod – okolnosti vzniku sbírky *Kondžaku monogatari* (s. 4-25) a II. Buddhická část *Kondžaku monogatari* (s. 26- 44) a III. Světsekce *Kondžaku monogatari* – poznáky (s. 45-61) První část ve skutečnosti není „úvodem“, ale již součástí hlavního textu. Svědčí o tom i přiřazení římské číslice k jejímu názvu.

V úvodních oddílech první části je popsán žánr *secuwa* a jeho subžánry (je zmíněna i etymologie tohoto termínu). Stručně a s dostatečnou výstižností je dále načrtnut vývoj žánru *secuwa* a sbírek *secuwašů*. Autor uvádí poměrně podrobné údaje o sbírkách, které KM předcházely a v nichž se v konkrétních literárních podobách zrcadlí víra i pověry vlastní japonskému lidovému buddhismu. Kapitola nazvanou Přehled sbírek *secuwa* od nejstarších až po KM je třeba ocenit pro vyčerpávající přehled zachovaného korpusu povídek typu *secuwa*, ať už se jedná o dílčí žánr povídek s náboženskou (k buddhismu vázanou) tematikou nebo povídek s tematikou světskou. V češtině dosud nebyla tato oblast podrobně zpracována, proto bude záslužné, rozhodne-li se diplomant výsledky své práce publikovat. V takovém případě však se však bude muset vyhnout prohrěškům proti českému jazyku typu „výbornost buddhismu“ (s. 13). Dále (od s. 16, 3. kap.) popisuje diplomant způsob, jakým byla sbírka KM sestavena, a to po stránce obsahové i formální v rámci celku i v rámci jednotlivých, tematicky vyhraněných, svitků, kde rozlišuje takzvané „asociační řazení“. Jednotlivé povídky pak sjednocuje formální princip použití stejného „pohádkového“ klišé na začátku a na konci vyprávění. Příznačná jsou mravní ponaučení na konci většiny povídek. Diplomant se zde zamýšlí nad rozdílností pohledů středověkého a dnešního člověka na opakující se komické i tragické události lidského života (uvádí příklad rozpadu manželství – „vyhnání ženy“). V první části rovněž uvádí podrobný přehled výsledků bádání japonských literárních historiků týkajícího se autorství sbírky KM a dotýká se i některých jazykových zvláštností sbírky.

Druhá část práce je věnována buddhistickým povídkám ve sbírce KM, které jsou specifickým svědectvím o institucionální podobě i o působení buddhismu a buddhistické víry v prostředí raně středověkého Japonska. Určité svitky KM charakterizuje diplomat podle toho, zda témata, motivy a celé příběhy povídek v nich obsažených svědčí o skutečnostech týkajících se spíše praxe buddhistických institucí nebo spíše víry a cesty jednotlivců k osvícení. Diplomant se věnuje podrobněji svědectví představovanému povídkami, jejichž protagonisté se, v souladu s principem *dóšin* (snad naše „usebrání“), vzdávají světského života a kariéry a uchylují se do ústraní. Různé interpretace termínu „*dóšin*“ jsou uvedeny na s. 30. Diplomant mapuje výskyt tohoto slova v povídkách z KM a přejímá jejich interpretaci od T. Satóa. Podrobně si v jednotlivých povídkách všimá i dalších projevů víry – hlasité modlitby *nenbutsu*, uctívání *bódhisattvů* aj.

V třetí části rozbírá autor ty povídky z KM, které jsou „vůči představitelům buddhismu kritické“ (s. 45). Hrdiny jsou hřešící mniši i laici, lidé aristokratického i nízkého původu. Diplomant uvádí četné příklady jejich směšných i závažných pochybení a následnou vinu i odplatu, a všechna tato svědectví o lidech a době sice interpretuje z hlediska současného Evropana, nicméně s přiměřenou dávkou pochopení a citu pro středověký běh světa.

Diplomová práce Karla Vlčka se vyznačuje pečlivostí, poznámkový aparát i přílohy přispívají k srozumitelnosti výkladu. Diplomant prokázal způsobilost pracovat s japonskými primárními i sekundárními prameny a jeho práce jistě nalezne v knihovně ÚDLV své čtenáře ve studentech zajímavých se nejen o japonskou literaturu, ale i o japonské náboženství. Navrhuji hodnocení známou výborně.

Zdenka Švarcová

